جاڭالىق اشۇ كىلتىمەن كەلەشەككە جول اشۇ

ــ ئۇيغۇر جەڭچىتىن سەنىمدى بەكەمدەپ، حاۋىپ ـ قاتەرگە، سىن ـ سايىسقا توتەپ بەرەيىك

□ شىنخۇا اگېنتىگىنىڭ شولۇشىسى

جۇنىردا‌ئى ئېنىر مەزگىلدە جۇڭگونىڭ ئىلىم ـ تەخنىكا سالاسىنداغى جاڭالىق اشۇدان ئادەمدى جەلپىنىدىغان جاقسى خابارلار ئۈزدىكسىز تارالدى: ساھات‌تىق جىلدامدىغى 600 كىلومېتىرلىك جوغارى قارقىندى ماگنىتىتلىك قالقىما پويىزىنىڭ سىناق ئۇلگى پويىزى ۋە‌دىرىستەن شەنبە، قاتتىق جانارزاتتى تاسمالدىدى زىمىرانلىق تەڭدىمەگى تۇڭقىش رەتكى ئۇشرۇ تەخنىكاسى سىناغى ئېساتتى بولدى، جۇڭگونىڭ 219 سۈپەر كومپيۇتېرى تەرى الەمدىك سۈپەر ھېسابلەش‌تىقىدا 500 مەقتى تىزىمدىكىنە كىرۈدە سانى بويىنشا 4 ـ رەت بىرىنشىلىكتى يەلەدى، جۇڭگونىڭ 17 قۇرۇلىمى «تاپىبقات» جۇرنالى جارىيالاغان "2019 ـ جىلغى تابىيقي كورسەتكىش جلدىدىق تىزىمدىگى" نده الەمدەگى 100 مەقتىنىڭ قاتارىنا كىرىدى...

بۇل ناتىجەلەر وڭاي ـ وسپاق قولغا كەلمەگەن. ئەر رەتكى جاڭالىق اشۇدان قامال الۇغا قالىق ملمي زەرتتەۋ قىزمەتكەرلەرنىڭ اقل ـ پاراساتى مەن جاپالى ئەبەگى شوغرلانغان، سونىمەن بىرگە بۈگىنگى جۇڭگوداغى جاڭالىق اشۇ رۇحىنىڭ بارغان سايىن تاسقىنداپ، جاڭالىق اشۇدىڭ ومرشەدىدىك كۈشىنىڭ بارغان سايىن شعارىلىپ، جاڭالىق اشپ داھۇدىڭ جاندى امالياتىنىڭ اناغۇرلىم كەلەشەككە جول اشقاندىغىن دا كورسەتتى.

جاڭالىق اشۇ ــ داھۇغا جەتەكشىلىك ھەتتىن ئېرىنشى قوزغاۋشى كۈش ئەرى ئېزدىك حاۋىپ ـ قاتەرلەر مەن سىن ـ سايىستارغا تۇتەپ بەرۇمىزدەگى بەرىك تىرەك. ئېنر مەزگىل ۋاقتتىن بەرى، امەريكا‌داغى كەيىرەۋلەر "تەخنىكا ساتۇغا ماجبۇرلەدى"، "ئېلىم مەنشىك ۋقعىن ۋرلادى"، "جۇڭگونىڭ تەخنىكاسى كاسى زياندى" دەگەن سياقتى قاتە ئېپاتۋالاردى ويدان شعارىپ، مەملەكەت حاۋىپسىزدىگى اتىن بەتالىدى پايدالانىپ جۇڭگونىڭ كاسپورىندارىنا قىسىم جاساپ، علىم ـ تەخنىكالق ماسەلەنى ساياسىلاندىرىپ، جۇڭگونىڭ جوغارى علىم ـ تەخنىكاسىنىڭ داھۇن بۇغاۋلاپ، جۇڭگونى حالقارالق كاسپ تىزبەگىنىڭ ورتا تومەنگى ولشەمىندە شەكتەۋگە ۋرىندى. علىم ـ تەخنىكا سالاسىنداغى بۇل زورەكەرلىك ارەكەت ئەداۋىردىڭ اعىنا ۋىلەسپەدى، علىم رۇحنا قايشى بولاندىقتان، علىم سالاسى مەن كاسپ سالاسىنىڭ جالپى بەتتىك قارسىلعنا ۋشرادى.

قىسىم كورسەتۇ الدىندا، جۇڭگونىڭ ئېلمي زەرتتەۋ قىزمەتكەرلەرى مەن علىم ـ تەخنىكا كاسپورىندارى كۈشتى قىسمعا بولا جاسقانبي قالمادى، قىنىلشلق الدىندا ەگسەسى تۇسپەدى، قايتا بويىن تىك ۋستاپ، قۇدىرەتتەنۇگە قۇلشنا تالپىنىپ، اناغۇرلىم قۇاتتى جاڭالىق اشۇ قوزغاۋشى كۈشن قاۋلاتىپ، جاڭالىق اشۇ قادامىن اناغۇرلىم ورنىقتى، اناغۇرلىم بەكەم باستى. جۇڭگو حالقىندا جىگەر بار، جۇڭگونىڭ جاڭا‌لىق اشۇ ئىندا جانە دە وزىگە سۈيەنۇنىڭ كەرەك. كۇن ساين قيان ـ كەسكى بولا تۇسكەن حالقارالق علىم ـ تەخنىكا باسەكەسى الدىندا، ئېتۇرلى حاۋپ ـ قاتەر مەن سىن ـ سايىس الدىندا، ەك قاجەتتىسى علىمي سانالى پوزيتسيا، قۇلشنا ئېس تىندىراتىن ارەكەت. بەرىك بەكمەگە كەلىپ، ئېز كۈشنە سۈيەنىپ جاڭالىق اشۇ جولمەن مزعماي ئېجۇرىپ، "چىپ كەمشل بولۇ، رۇح جەتسپەۋ" قاسرەتىن جويىپ، جاڭالىق اشپ داھۇدىڭ نەگزىن بەكەمدەپ، شەشۇشى وزەكتى تەخنىكانى ئېز قولمىزدا بەرىك ۋستاساق، ئېنز قاي ـ قاشان دا جەڭلمەيتن جەردەن تابىلامز، ەكونوميكا، قوعام داھۇننىڭ بركتلىق ۋقعىن بەرىك يگەرەمز.

بۇگىنگى دۇنيە جۇزىندە ەكونوميكانىڭ جاھاندانۇنداي تاريحي اۋقمدى توسىپ قالۇ مۇمكىن ەەس، جاڭا كەزەك علىم ـ تەخنيكا توڭكەرىسى مەن كاسپ وزگەرىسى قانات جايپ كەلەدى، ەسك اشپ سەلبەسۇدەن، بىرگە داھۇدان جازباۋ ئېداۋىردىڭ اعىنا ۋىلەسەدى، علىم ـ تەخنيكادا جاڭالىق اشۇدىڭ شكى زاڭدىلىعنا دا ۋىلەسەدى. ئېوز كۇشنە سۈيەنىپ جاڭالىق اشۇ ەسك اشۇ ورتاسىنداغى جاڭالىق اشۇ، ئېتورت تاراپتىڭ قايرات ـ جىگەرىن شوعرلاندىرىپ، بارلىق جاقتىڭ كۇشنە سۈيەنۇدى قاجەت ەتەدى.

جۇنىردا‌ئى جلدارىدان بەرى، جۇڭگو سەلبەسۇ بارىسندا ئېوز كۇشنە سۈيەنىپ جاڭالىق اشۇدان، ەسك اشۇ بارىسندا دۇنيە جۇزىنە ۋلەس قوسۇدان جازبادى. جۇڭگونىڭ بەيدوۇ جۇيەسى دۇنيە جۇزىنە قىزمەت وتەدى، جۇڭگونىڭ كەڭستىك بەكەتى ئېر ەل عالمدارىمەن قول ۋستاسا الەمنىڭ سىرىنا نزدەنس جاسادى، جۇڭگونىڭ كاسپورىندارى ئېر ەل كا. سپورىندارىمەن بىرگە 5G تەخنيكاسىنىڭ جانە كاسبىنىڭ داھۇن دلگەرلەتتى... امەريكادا‌ئى كەيىرەۋلەر ئېوزىن تۇمشالاۋ داۋالىن بيىك سالىپ، باسقالارعا ئېتاسل تالعاماستان قسىم كورسەتكەندە، جۇڭگو كوپ اعمعا قۇشاق جايعان دارقان پەيلمەن، ناقتى ارەكەتمەن قوعام جاراسمدىلعن، ورنىقتىلعن بار كۇشپەن قورعاپ، جاڭا جۇڭگو قۇرىلعاندىعنىڭ 70 جلدىعن ۋزدىك ناتيجەلەرمەن قارسى الۇ كەرەك.

تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ كەزندە، نۇرلان ئېبلماجن اتۇش قالاسندا اڭگمە ئېماجلسىن اشپ، جەرگلىكتى ورنداعى پارتيا، ۇكمەت تاراۋلارنىڭ، سايامي كەڭەسىتىڭ قاتىستى جاۋاپتىلارى مەن نەگزگى ساتى كادر، بۇقاراسنىڭ اۋتونوميالى رايوندىق سايامي كەڭەستىڭ ورستەتكەن نەگزگى تاقىرىپتق تارىيە جونندەگى ۇسنىس ـ پىكىرلەرن تىڭدادى، سونمەن بىرگە، وبلىس، قالا ەكى دارەجە سايامي كەڭەس ورگانىنا بارىپ تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ جۇرگزدى.

اۋتونوميالى رايوندىق سايامي كەڭەس پارتيا باسشلىق گرۇپپاسىنىڭ ورنباسار شۇجيى، ورنباسار ئېتورا‌عا، قوسمشا باس حاتشى جاڭ بو بىرگە تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ جۇرگزدى.

نۇرلان ئېبلماجن تاعى ازاق اۋىل تجەن قىستاعى مەشتىندە ئېدنى قيمىلدىڭ ورىستەتلۇ جاعدايىنا تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ جۇرگزدى. ول قالىق ئېدنى قايراتكەرلەردىڭ وتاندى ئېسۇيۇ، ئېدندى قادىرلەۇ تاماشا ئېداستۇرىن اسقاتاپ، وتانىنىڭ تۇتاستعن، ۇلتتار ننتىماعن، قوعام ورنقتىلعن، ئېدن جاراسمدىلعن قورعاۇعا ۇزدىكسىز بەلسەندى ۇلەس قوسۇن ئۇمت ەتتى.

تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ بارىسندا، نۇرلان ئېبلماجن بىلاي دەپ باسا داربتەدى: كەزەكتە كەدەيلكتەن ارلتۇدان قامال الۇ شەشۇشى شايقاستىڭ شەشۇشى جەڭسىنە قول جەتكزۇدىڭ ماگىزدى كەزەڭنە ئېونتى، يدەيا مەن ارەكەتتى شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالق كوميتەتىنىڭ شەشىمدەرىمەن، ورنالاسترۇلاردىڭ مەن باتىل برلككە كەلتىرىپ، كەدەيلەردى دالمە ـ ئېدال سۇيەمەلدەۇ، كەدەيلكتەن دالمە ـ ئېدال ارلتۇ نەگزگى جوباسنا تابانىدى بولپ، نازاردى "ەكدەن تارىقتىرماۇ، ئۇشتى قامتاماسز ەتۇ"گە شوعرلاندىرىپ، تاقىر كەدەيلىكتى شەشپ، "جەتى ئېر توپ"تى، "ئۇش سەرپىندى ارتتىرۇ"دى ورنقتى بلگەرلەتىپ، كەدەيلكتەن ارلتۇدان قامال الۇ شايقاسندا جاپياي جەڭسكە جەتۇدى ۋاعندا ورنداۇ كەرەك. نازاردى باستان ـ اياق باس نداساعا شوعرلاندىرىپ، تاۇقمەت تانمەن كۇشەيتپ، ستراتەگيالىق تابانداىلقتى ساقتاپ، ورنىقتىلقتى قورعاۇ ـ دىڭ ئونمدى شارالاردى بۇلجتپاستان تياناقتاندىرىپ، قوعام جاراسمدىلعن، ورنىقتىلعن بار كۇشپەن قورعاپ، جاڭا جۇڭگو قۇرىلعاندىعنىڭ 70 جلدىعن ۋزدىك ناتيجەلەرمەن قارسى الۇ كەرەك.

تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ كەزندە، نۇرلان ئېبلماجن اتۇش قالاسندا اڭگمە ئېماجلسىن اشپ، جەرگلىكتى ورنداعى پارتيا، ۇكمەت تاراۋلارنىڭ، سايامي كەڭەسىتىڭ قاتىستى جاۋاپتىلارى مەن نەگزگى ساتى كادر، بۇقاراسنىڭ اۋتونوميالى رايوندىق سايامي كەڭەستىڭ ورستەتكەن نەگزگى تاقىرىپتق تارىيە جونندەگى ۇسنىس ـ پىكىرلەرن تىڭدادى، سونمەن بىرگە، وبلىس، قالا ەكى دارەجە سايامي كەڭەس ورگانىنا بارىپ تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ جۇرگزدى.

اۋتونوميالى رايوندىق سايامي كەڭەس پارتيا باسشلىق گرۇپپاسىنىڭ ورنباسار شۇجيى، ورنباسار ئېتورا‌عا، قوسمشا باس حاتشى جاڭ بو بىرگە تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ جۇرگزدى.

باينىعولىن سايامي قاۋىرت مەزگىلىنە ئوتتى

6 ـ ايدىك 23 ـ كۇنى سايامي تاشىلار حجيك اۋدانى باينبۇلاق اقتۇ كولى كورىنىس وگىرىندە سەيلدەۇدە. بىرنەشە كۇننەن بەرى باينىعولىن موگغول اۋتونوميالى وبلىسى سايامي تاشىلار قاۋىرت مەزگىلىنە ئوتتى، ۇلكەن كورىنىس وگىرلەرىندە سايامي تاشىلار قايشالىستى. □ سۇرەتتى چۇە حۇرا تۇسىرگەن

ەرەكشە دارەجەلى سوعىس قاھارمانى دىڭ شجۇن

دىڭ شجۇنىڭ سۇرەتى □ شىنخۇا اگېنتىگى تارقاتقان (سۇرەتتى شىنجاڭ امەريكا جياڭگەرلىگىنە گەرلىگىنە قارسى تۇرىپ، چاۋشيانا كومەكتەسكەن قۇربانداز قارىستانى بەرگەن)

شىنخۇا اگېنتىگىنىڭ 6 ـ ايدىك 18 ـ كۇنى چىڭدۇدان بەرگەن حابارى (ئېتلشى چىن دي). 2014 ـ جلى 3 ـ ايدا شنياڭ امەريكا جياڭگەرلىگىنە قارسى تۇرىپ، چاۋشيانا كومەكتەسكەن قۇربانداز قابىرستانىنىڭ ۇلكەن قاقپاسنىڭ الدى، العاشقى توپتاعى كورەيادا‌ئى ەركتىلەر ارمياسى قۇربانداردىنىڭ سۇيەگى ەلگە اكەلىندى، قۇربانداز سۇيەگى سالىنعان اسكەرى اۋتوكولكتىڭ باياۋ جلجپ كەلە جاتقانىنا كوز الماي قاراپ تۇرعان ئېنر كاريا شىداپ تۇرا الماي ەركسز داۋستاپ جلاپ جېمەردى. بۇل كاريانىڭ اتى ــ دىڭ چيپيڭ. ونىڭ اكەسى امەريكا جياڭگەرلىگىنە قارسى تۇرىپ، چاۋشيانا كومەكتەسۇ سوعىسىندا قۇربان بولعان دىڭ شجۇن قۇربان ەدى.

دىڭ شجۇن، 1916 ـ جلى سچۇان ولكەسى ساڭشي اۋدانى لياڭگى اۇىلى يۇ ـ ي قىستاعى 5 ـ گرۇپپاسىنداغى جالدانبا دىقان وتباسىندا دۇنيەگە كەلگەن. 1932 ـ جلى جۇڭگو جۇمسشى ـ دىقان قزىل ارمياسنا قاتىناسقان، 1935 ـ جلى جۇڭگو كومپۇنيستىك پارتياسنا مۇشە بولعان. ۇزاق جورىقتا قاتىناسقان. 1940 ـ جلى جينچاجي اسكەرى رايونى 5 ـ تۇانى 1 ـ لياڭنىڭ لياڭجاڭى بولعان. سول جلى 8 ـ ايدا "بايتۇان شايقاسى"ندا دىڭ شجۇن سانشي ولكەسى نياڭزىگۇان موحتان ۇوكزالىن باسپ الۇ مندەتن تاپسرىپ الادى. 26 ـ كۇنى كەشتە دىڭ شجۇن 1 ـ لياندى باستاپ موحتان ۇوكزالىنا سۇراپىل شابۇدلىنا ۇشراپ، ئېنر ئېولىم جاۇدىڭ كوزىن قۇرتادى. جەڭسكە جەتۇگە تاياعان شەشۇشى ساتتە، جاڭىر شەلەكتەپ قۇيىپ، وزەندە لەزدە جويقن تاسقن ئېجۇرپ، 1 ـ لياننىڭ باسقا اسكەرى بولمەدەرمەن بايلانسنى ۇزلىپ قالادى. وسى كەزدە، ياڭچۇانىنان نياڭزىگۇانعا كومەككە ۇستەمەلەپ جىبەرلگەن جاپون ارمياسى دا جەتپ كەلەدى، وزەن قايراڭنان ئوتپ جاۇمەن قيان ـ كەسكى شايقاس جۇرگزگەن 1 ـ لياڭ ئۇش جاعنان جاۇ، ئېبر جاعنان تاسقن سۇ جان القمعا العان قاتەرلى كۇيگە ئېتۇسپ، وتە قين جاعدايدا قالادى. دىڭ شجۇن حاۇپ ـ قاتەرلى ساناسپاي، لياڭ ـ دۇيدى باستاپ جاپون شاپقنشلارىمەن 5 ساعاتتان استام ۇاقىت قيان ـ كەسكى شايقاسپ، جاۇلاردان 200 نەشە ادامدى اتپ ولتىرەدى جانە جارالايدى. ەك سوڭىندا جاۇمەن ارادا‌عى پارىق زورايپ، 1 ـ لياننىڭ وق ـ ئېدارىسى، ازىق ـ تۇلىگى تاقا تاۇسلعاندىقتان، دىڭ شجۇن قالعان 20 نەشە ادامدى باستاپ، جاۇلارمەن قويان ـ قولتنق سايىسپ، قاندى قىرعن سالپ، قورشاۇدى ئېساتتى بۇزپ شعادى. سوعىس ايا‌قتاعانىنان كەين، 1 ـ لياڭ "موحتاندا قاندى شايقاس جۇرگزگەن قاھارمان لياڭ" دەگەن داڭقتى اتاقا يە بولادى، دىڭ شجۇنگە "جينچاجي شەكارا ئوگرىنىڭ ەرەكشە دارەجەلى سوعىس قاھارمانى" دەگەن اتاق بەرىلەدى.

1943 ـ جلى 9 ـ ايدا بەيۇەگوۇداعى "تازالاۇ"عا قارسى شايقاستا 1 ـ لياڭگە تۇاننىڭ نەگزگى كۇشنىڭ ورىن اۇستىرۇن قورعاۇ مندەتى جۇكتەلەدى، دىڭ شجۇن تۇتاس لياننىڭ جاپون ارمياسنىڭ ۇشاقتىڭ، زەڭبەرەكتىڭ قورعاۇىندا‌عى 7 رەتكى شابۇدلنا تنباي تويتارىس بەرۇنە قولباسشلىق ەتپ، شەپتى ئېبر تاۇلىڭ تاپجلماي قورعاپ، جاپون ارمياسنان 70 نەشە ادامدى اتپ ولتىرپ، تۇاننىڭ نەگزگى كۇشنىڭ حاۇپسز ورىن اۇسۇرن قورعاۇ مندەتن تابسپەن ورىندايدى. 1944 ـ جلى 2 ـ ايدا جينچاجي شەكارا ئوگرى سوعىس قاھارماندارى، سوعىس ۇلگىلەرى جيناڭسسندا دىڭ شجۇن ئېبرىنشى دارەجەلى سوعىس قاھارمانى مەدالنا يە بولادى.

1951 ـ جلى 2 ـ ايدا سول كەزدە جۇڭگو حالىق ەركتىلەر ارمياسى 187 ـ شى 559 ـ تۇاننىڭ تۇانجاڭى بولعان دىڭ شجۇن چاۋشيانعا بارىپ، سوعسقا قاتىناسادى. 4 ـ ايدا 5 ـ رەتكى شايقاس باستالادى. 187 ـ شى بۇيرىق بويىنشا 5 ـ ايدىڭ ورتا شەننده وگتۇستك چاۋشيان ارمياسنىڭ 6 ـ شسنا شابۇدل جاسايدى. 5 ـ ايدىڭ 16 ـ كۇننەن باستاپ دىڭ شجۇن اسكەرى ئېولمەدى باستاپ دلگەرىندى ـ كەيىندى گانچۇاندى، سىدۇڭ نانشان 3113 شوقسىن، جيارلىدى، جيگۇلىدى، پندۇڭدى، فگۇيشاندى تارتپ الادى. 187 ـ شى بەيجانجياڭ داريا‌سى مەن حۇڭچۇانجياڭ داريا‌سنىڭ ارالعندا‌ئى ئوگردى تۇگەل يەلەپ الادى.

5 ـ ايدىڭ 21 ـ كۇنى 187 ـ شى بۇيرىق بويىنشا حۇڭچۇانجياڭنىڭ سولتۇستىك وگرىنە شەگنەدى. دىڭ شجۇن قوسندى باستاپ، شنىڭ نەگزگى كۇش قوسىنىڭ وزەننەن ئوتۇن قورعاۇعا جاۇاپتى بولادى. وزەننىڭ وگتۇستك جاعندا‌ئى امەريكا ارمياسنىڭ 1 ـ ارمياسى تانكنى جول باستاۇشى ەتپ، بىرنەشە باعىنتا ئېولنپ سولتۇستككە قاراي بەتتەيدى، 559 ـ تۇان جيگۇلي شەبىنە سۇيەنپ جاۇمەن قيان ـ كەسكى شايقاس جاسايپ، جاۇدىڭ بىرنەشە رەتكى شابۇدلىنا تولاسسز تويتارىس بەرەدى. 5 ـ ايدىڭ 22 ـ كۇنى اسكەرى قوسىن كەرى شەگىنگەندە جاۇ زەڭبەرەگىنىڭ تۇتقىل سۇراپىل شابۇدلنا ۇشراپ، دىڭ شجۇن ەرلكپەن قۇربان بولادى، سول جلى 35 جاستا بولاتىن. وسدان سوڭ، قاھارماننىڭ سۇيەگى چاۋشياننىڭ حۇڭچۇانجياڭ داريا‌سنىڭ وگتۇستك جاعالاۇىنا جەرلەندى.

"اكەم قايتىس بولعان كەزدە، مەن ئېلى 3 جاسقا تولماعان ەكەنمن، قارىندا‌سم دىڭ جۇيپيڭنىڭ تۇعانىنا 5 اي بولپتى، اكەم ونى كورە الماي كەتپتى..." داۇىسنا وكسك ارالاسقان دىڭ چيپيڭ: "سول جلى ئېزدىڭ اكەمز كوكرەك كەرنەگەن سۇيىسپەنشلىك سەزىممەن چاۋشيانعا بارىپ، وتاندى قورعادى. بۇگىنگى كۇنى وتانمز قۇدىرەتتەندى، كۇندەردىڭ بىرندە، كوپتەگەن قۇربانىنىڭ سۇيەگى تاۇىپ اكەلنەتن بولادى" دەدى.